

ĐẠO TIN LÀNH Ở TÂY NGUYÊN TRONG THỜI GIAN GẦN ĐÂY

Tóm tắt: Đạo Tin Lành đã được truyền vào khu vực Tây Nguyên từ cuối những năm 1920. Sau những khó khăn nhất định, đạo Tin Lành đã có được vị trí quan trọng trong đời sống tôn giáo ở khu vực. Đến nay, Tây Nguyên có số lượng tín đồ đạo Tin Lành nhiều nhất trong các vùng miền cả nước, trong đó tuyệt đại bộ phận tín đồ là người dân tộc thiểu số, thuộc rất nhiều tổ chức, hệ phái. Đạo Tin Lành đáp ứng nhu cầu tinh thần của một bộ phận đáng kể đồng bào dân tộc thiểu số, nhưng sự phát triển của nó cũng đặt ra những vấn đề đối với các tỉnh Tây Nguyên, như: đất đai, cơ sở thờ tự, tư cách pháp nhân, an ninh trật tự xã hội, lợi dụng tôn giáo của những thế lực thù địch,... Vì vậy, cần có những giải pháp vừa cơ bản, vừa lâu dài để đạo Tin Lành thực hành tôn giáo ổn định ở khu vực này, đáp ứng như cầu của tín đồ, đồng thời, khắc phục được những hạn chế bất cập.

Từ khóa: Đạo Tin Lành, dân tộc thiểu số, Tây Nguyên

Dẫn nhập

Đạo Tin Lành du nhập, phát triển vào vùng Tây Nguyên từ lâu và từng bước được đồng bào đồng dân tộc thiểu số tiếp nhận. Sau đó, tôn giáo này liên tục phát triển và hình thành nên cộng đồng dân tộc thiểu số (DTTS) tin theo. Đạo Tin Lành đã và đang khẳng định được chỗ đứng trong đời sống của một bộ phận đáng kể người dân Tây Nguyên. Tuy nhiên, sự phát triển của đạo Tin Lành cũng tạo ra những phức tạp ở khu vực, đặc biệt, hoạt động lợi dụng đạo Tin Lành của các thế lực thù địch ở trong và ngoài nước có liên quan đến lực lượng Fulro¹, gây bất ổn, bạo loạn, khủng bố để phá hoại khối đại đoàn kết dân tộc, tôn giáo, thành lập “Nhà nước” ở Tây Nguyên. Vì vậy, bài viết này phân tích, cập nhật tình hình đạo Tin Lành, tìm hiểu những

* Viện Tôn giáo và Tín ngưỡng, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh.
Ngày nhận bài: 28/7/2024; Ngày biên tập: 20/8/2024; Duyệt đăng: 12/10/2024.

vấn đề đang đặt ra và đề xuất một số khuyến nghị hướng tới sự phát triển bền vững vùng đất Tây Nguyên.

Đạo Tin Lành ở Tây Nguyên là một vấn đề luôn có tính thời sự, nên trong thời gian qua đã có nhiều công trình nghiên cứu liên quan, đề cập như: Lê Hoàng Phu (2010) với *Lịch sử Hội Thánh Tin Lành Việt Nam (1911-1965)* đã phân tích hoạt động truyền giáo Tin Lành vào vùng Tây Nguyên từ những năm 1930 đến năm 1965. Đoàn Triệu Long (2013) với *Đạo Tin Lành ở miền Trung Tây Nguyên* đã nghiên cứu quá trình du nhập, phát triển, tác động của đạo Tin Lành ở miền Trung – Tây Nguyên, đồng thời, phân tích hoạt động quản lý nhà nước đối với đạo Tin Lành ở khu vực này. Nguyễn Văn Minh (2017) với *Những hiện tượng tôn giáo mới ở một số dân tộc thiểu số tại chỗ vùng Tây Nguyên hiện nay* đã khảo cứu những hiện tượng tôn giáo mới, đặc điểm, nguyên nhân hình thành, phát triển, ảnh hưởng của nó, những vấn đề đặt ra ở một số dân tộc tại chỗ vùng Tây Nguyên trong những thập niên gần đây, từ đó đề xuất một số khuyến nghị, giải pháp. Đó là các hiện tượng “Tin Lành Đêga”, Amí Sara, Pơ Kháp Brâu, Cây Thập giá Chúa Giêsu Christ, Ban Cầu nguyện phong trào Phục hưng Tin Lành, Giáo hội Tin Lành Đấng Christ Việt Nam, Giáo hội Liên hữu Lutheran Việt Nam-Hoa Kỳ và “Hà Mòn”. Trần Trọng Tú (2018) với *Ảnh hưởng của đạo Tin Lành trong vùng đồng bào dân tộc thiểu số ở Tây Nguyên* đã tìm hiểu quá trình du nhập, thực trạng, xu hướng ảnh hưởng của đạo Tin Lành trong vùng đồng bào DTTS, những vấn đề đặt ra ở Tây Nguyên. Tác giả viết, cần phân biệt rạch ròi giữa việc lợi dụng tôn giáo với nhu cầu thuần túy về tâm linh của một bộ phận đồng bào DTTS ở Tây Nguyên. Những hành động lợi dụng đạo Tin Lành vào mục đích chính trị, chống phá Nhà nước cần phải kiên quyết ngăn chặn, đẩy lùi. Nhu cầu tâm linh đích thực của người dân cần được tôn trọng, bảo đảm để đạo Tin Lành trong cả nước và Tây Nguyên có thể phát huy những giá trị tích cực góp phần xây dựng đạo đức, lối sống con người Việt Nam. Vũ Thị Thu Hà (2018) với *Giá trị và chức năng của Tin Lành trong vùng dân tộc thiểu số ở Việt Nam hiện nay* đã nghiên cứu thực trạng đạo Tin Lành trong DTTS ở vùng Tây Nguyên – Trường Sơn, về các giai đoạn phát triển, thực trạng ở các tỉnh Tây Nguyên đến năm 2015, như: Kon Tum, Gia Lai, Đắk Lắk, Đắk Nông và Lâm Đồng. Tác giả cho rằng, phong trào truyền đạo, theo đạo Tin Lành trong vùng đồng bào DTTS ở Tây Nguyên bùng phát thành cao trào từ năm 1988-1989 đến cuối những năm 1990. Hoạt động truyền đạo trên diện rộng trong khoảng thời gian hơn mười năm gặp những

điều kiện thuận lợi do đồng bào các dân tộc đang trong tình trạng khó khăn về đời sống, khủng hoảng văn hóa, tôn giáo, tín ngưỡng cổ truyền,... nên đạo Tin Lành đã có được một số lượng tín đồ đáng kể. Đoàn Đức Phương (2018) với *Đời sống tôn giáo của người Mông Tin Lành ở Đắc Lắc từ năm 1986 đến nay* đã nghiên cứu quá trình hình thành, đặc điểm, thực trạng, xu hướng chuyển biến đời sống tôn giáo của người Mông theo đạo Tin Lành ở tỉnh Đắc Lắc, những vấn đề đặt ra và khuyến nghị. Theo đó, đến năm 2013, tỉnh Đắc Lắc có 5.226 hộ/29.375 người Mông theo Tin Lành, sinh sống tại 45 thôn, buôn/19 xã thuộc 8 huyện. Nguyễn Thanh Xuân (2019) với *Đạo Tin Lành trên thế giới và ở Việt Nam* đã phân tích quá trình du nhập, phát triển, ảnh hưởng và cả những phức tạp liên quan đến đạo Tin Lành ở Tây Nguyên từ năm 1926 đến gần đây. Tác giả nhận định, với chủ trương đúng đắn của Nhà nước, thái độ dứt khoát của Hội Thánh Tin Lành Việt Nam (miền Nam) (HTTLVNMN) và các tổ chức, hệ phái Tin Lành khác về vấn đề Fulro, cùng với sự nỗ lực của các cấp chính quyền, đến năm 2015, hầu hết các điểm nhóm Tin Lành đều đăng ký sinh hoạt tôn giáo với chính quyền cơ sở, công nhận hoạt động về tổ chức ở hai cấp chi hội và ban đại diện, đào tạo chức sắc, in ấn kinh sách, xây dựng, sửa chữa nơi thờ tự. Đạo Tin Lành ở Tây Nguyên đã hoạt động bình thường và ổn định,...

Những công trình trên đây đã đi sâu nghiên cứu đạo Tin Lành ở Tây Nguyên, như về quá trình du nhập, phát triển, nguyên nhân phát triển, ảnh hưởng của nó, vấn đề đặt ra đối với xã hội, đề xuất giải pháp, kiến nghị để ổn định và phát huy vai trò của đạo Tin Lành ở khu vực. Tuy nhiên, do được thực hiện nhiều năm trước đây, nên các công trình chưa cập nhật những diễn biến mới trong tình hình đạo Tin Lành ở Tây Nguyên cũng như những vấn đề đang đặt ra. Vì vậy, vấn đề Tin Lành ở khu vực này cần tiếp tục được nghiên cứu. Bài viết được thực hiện trên cơ sở phương pháp luận của chủ nghĩa Mác-Lênin và các phương pháp phân tích tài liệu, thảo luận và quan sát.

1. Khái quát quá trình du nhập và phát triển đạo Tin Lành ở Tây Nguyên

Sau khi du nhập vào Việt Nam, đạo Tin Lành đã sớm được truyền vào vùng đất Tây Nguyên. Năm 1926, vợ chồng ông H. A. Jackson thuộc Hội Truyền giáo Phúc âm Liên hiệp (C&MA) đã lên vùng Tây Nguyên thăm dò địa bàn truyền giáo. Năm 1931, giáo sĩ C. E. Travis đến vùng dân tộc Chăm và vợ chồng mục sư I. R. Stebbins đến vùng dân tộc Pacô. Năm 1934, vợ chồng Mục sư G. H. Smith đến vùng dân

tộc Ê Đê, Gia Rai, Mnông; vợ chồng Mục sư G. C. Ferry đến vùng dân tộc Choro truyền đạo. Đồng thời, các mục sư của Hội thánh Tin Lành Việt Nam đã đến truyền đạo ở khu vực.

Từ năm 1940 trở đi, việc truyền đạo Tin Lành vào Tây Nguyên được triển khai với quy mô rộng lớn có sự tham gia tích cực của cả Hội Truyền giáo C&MA và Hội Thánh Tin Lành Việt Nam. Lúc đầu hoạt động truyền giáo không đạt được nhiều kết quả do bất đồng ngôn ngữ, đùng độ với tín ngưỡng địa phương và sự cấm đoán của chính quyền thực dân Pháp. Nhưng càng về sau, những hạn chế này dần được khắc phục, nên hoạt động truyền đạo hiệu quả hơn. Đến năm 1945, vùng Tây Nguyên có khoảng 1.000 người thuộc 11 nhóm DTTS theo đạo Tin Lành [Nguyễn Thanh Xuân, 2019: 425].

Thời kỳ 1945 – 1954, các hoạt động truyền đạo ở vùng DTTS Tây Nguyên được đẩy mạnh hơn trước. Số đông các truyền đạo sinh sau khi tốt nghiệp Trường Kinh Thánh Đà Nẵng đã được cử lên hoạt động ở Tây Nguyên. Đặc biệt năm 1947, Trường Kinh Thánh Buôn Mê Thuật được xây dựng, tiếp theo là Trường Kinh Thánh Đà Lạt năm 1949. Hai trường này đã góp phần quan trọng đào tạo một lực lượng truyền giáo đáng kể cho khu vực này. Năm 1951, Hội Truyền giáo C&MA thành lập Địa hạt Thượng du do Mục sư Hasol làm chủ nhiệm. Tất cả các tác nhân nói trên đã tạo ra những điều kiện thuận lợi cho việc truyền bá và phát triển đạo Tin Lành ở khu vực. Năm 1954, các tỉnh Tây Nguyên có khoảng 6.000 tín đồ, 70 chi hội và 47 mục sư, truyền đạo [Nguyễn Thanh Xuân, 2019: 427].

Thời kỳ 1954 – 1975, việc truyền đạo Tin Lành lên Tây Nguyên diễn ra sôi nổi. Cả Hội truyền giáo C&MA và HTTLVNMN² đều dồn sức cho truyền giáo. Họ đã điều động lên Tây Nguyên những nhà truyền giáo giàu kinh nghiệm cùng với những điều kiện vật chất tốt, phương tiện truyền giáo hiện đại. Đồng thời, hoạt động truyền giáo còn được hỗ trợ đắc lực của các tổ chức từ thiện xã hội của Tin Lành quốc tế và Chính phủ Mỹ. Trước năm 1975, các tỉnh Tây Nguyên đã có trên 40% tổng số tín đồ đạo Tin Lành của cả nước; có hai trường Kinh Thánh, bảy trung tâm truyền giáo, hơn 200 nhà thờ, ba cơ sở y tế. Năm 1975, đạo Tin Lành đã thâm nhập vào 16 cộng đồng DTTS ở khu vực này với khoảng 60.000 tín đồ, 133 mục sư, truyền đạo, 216 chi hội [Nguyễn Thanh Xuân, 2019: 430-431]. Sau năm 1975, một số mục sư, truyền đạo và một bộ phận tín đồ ở Tây Nguyên bị lợi dụng tham gia lực lượng FULRO chống lại chính quyền cách mạng, vì vậy, hoạt động của đạo Tin Lành bị hạn chế.

Tuy nhiên, từ đầu những năm 1980 đến gần đây, đạo Tin Lành phục hồi và phát triển rất mạnh do những thuận lợi trong bối cảnh đổi mới, mở cửa của đất nước. Theo đó, quan điểm, chính sách đối với tôn giáo, tín ngưỡng của Đảng, Nhà nước được đổi mới, đồng thời, xuất phát từ chính đặc điểm của đạo Tin Lành, một tôn giáo rất đề cao đức tin, tự do thể hiện đức tin. Tín đồ đạo Tin Lành vẫn giữ niềm tin tôn giáo, vẫn theo đạo mà *không nhất thiết* phải đến nhà thờ. Họ có thể sinh hoạt theo nhóm tại gia đình, tại một địa điểm thích hợp, thậm chí là trên nương rẫy. Thực tế cho thấy, trong điều kiện chưa được công nhận, rất thiếu nhà thờ để sinh hoạt tôn giáo, thì các hoạt động truyền giáo và theo đạo Tin Lành vẫn tiếp tục diễn ra, đặc biệt là ở vùng sâu, vùng xa, vùng DTTS. Từ đó, nhiều người đã theo đạo Tin Lành, kể cả cán bộ, đảng viên.

2. Tình hình đạo Tin Lành ở Tây Nguyên trong thời gian gần đây

2.1. Số liệu về đạo Tin Lành ở Tây Nguyên hiện nay

Sau sự kiện Hội Thánh Tin Lành Việt Nam (miền Nam) được Nhà nước công nhận tổ chức vào năm 2001, đặc biệt là *Chỉ thị Về một số công tác đối với đạo Tin Lành* (Số: 01/2005/CT-TTg, ngày 04/02/2005) của Thủ tướng Chính phủ được ban hành, tình hình đạo Tin Lành ở Tây Nguyên diễn biến theo hướng tích cực, số người theo đạo gia tăng nhưng không đột biến. Sau đây là số liệu về đạo Tin Lành năm 2019 và 2023.

Bảng 1. Số lượng người theo đạo Tin Lành ở Tây Nguyên năm 2019

TT	Tỉnh	Tổng số tín đồ	Tín đồ người DTTS	Số lượng tổ chức, hệ phái	Số lượng nhà thờ, nhà nguyện	Số lượng chức sắc	Số lượng điểm nhóm	Tổ chức tôn giáo trực thuộc
1	Đắk Lắk	193.180	186.000	19	57	321	389	57
2	Đắk Nông	65.510	62.767	14	17	78	164	31
3	Gia Lai	147.399	145.497	18	38	107	317	68
4	Kon Tum	18.379	17.636	14	3	92	112	5
5	Lâm Đồng	95.000	88.000	33	61	132	355	99

	Tổng số	519.468	499.900		176	730	1.337	260
--	---------	---------	---------	--	-----	-----	-------	-----

Nguồn: Ban Tôn giáo Chính phủ, 2019

Bảng 2. Số lượng người theo đạo Tin Lành ở Tây Nguyên năm 2023

TT	Tỉnh	Tổng số tín đồ	Tín đồ người DTTS	Số lượng tổ chức, hệ phái	Số lượng nhà thờ, nhà nguyện	Số lượng chức sắc	Số lượng điểm nhóm		Tổ chức tôn giáo trực thuộc
							Tổng số	Điểm nhóm chưa được cấp đăng ký	
1	Đắk Lắk	198.810	194.276	19	50	306	396	176	62
2	Đắk Nông	74.117	72.500	16	27	169	167	18	37
3	Gia Lai	159.646	157.971	22	49	135	250	28	74
4	Kon Tum	20.550	20.120	15	4	169	129	28	5
5	Lâm Đồng	94.780	85.082	33	65	213	332	96	108
	Tổng số	547.903	529.949		195	992	1.274	446	286

Nguồn: Báo cáo tình hình công tác đối với đạo Tin Lành của các tỉnh Đắk Lắk, Đắk Nông, Gia Lai, Kon Tum và Lâm Đồng, năm 2023

2.2. Tình hình đạo Tin Lành trên phương diện niềm tin, thực hành, cộng đồng và tổ chức tôn giáo

Tình hình đạo Tin Lành trên phương diện niềm tin tôn giáo

Đạo Tin Lành có quá trình phát triển lâu dài, liên tục ở Tây Nguyên, đến nay đã gần 100 năm. Ngay trong điều kiện chiến tranh ở miền Nam – thời kỳ Mỹ - Ngụy, đạo Tin Lành đã có điều kiện thuận lợi phát triển. Đặc biệt, trong thời kỳ đổi mới, đạo Tin Lành tiếp tục

phát triển mạnh trên các phương diện. Đó là cơ sở tạo nên sự ổn định trong niềm tin tôn giáo của tín đồ Tin Lành ở khu vực này. Đa số tín đồ hiểu những nội dung cơ bản của giáo lý, giáo luật, lễ nghi đạo Tin Lành, như những tín điều căn bản, mười điều răn của Thiên Chúa và những điều khuyên răn đối với tín đồ về đạo đức, lối sống.

Tình hình đạo Tin Lành trên phương diện thực hành tôn giáo

Đồng bào theo đạo thực hành giáo lý, giáo luật, lễ nghi, lối sống đạo Tin Lành trong đời sống. Họ tham dự sinh hoạt tôn giáo tập trung vào chủ nhật hằng tuần. Với các ban nhóm thuộc hội thánh, có thể thêm buổi sinh hoạt khác, thường vào một buổi tối trong tuần. Nội dung buổi lễ ngày chủ nhật thường bao gồm các nội dung, như: hát Thánh ca, cầu nguyện chung, chia sẻ Kinh Thánh, thực hiện các nghi lễ... Sau đó là thời gian dành cho sinh hoạt ban nhóm, như ban thanh niên, ban tráng niên, ban phụ nữ. Nhìn chung, phần lớn tín đồ chăm chỉ đi lễ với tinh thần phấn khởi.

Tình hình đạo Tin Lành trên phương diện cộng đồng và tổ chức tôn giáo

Sự phát triển liên tục của đạo Tin Lành ở Tây Nguyên trong suốt thời gian qua đã hình thành nên cộng đồng tín đồ đông đảo sinh hoạt tôn giáo ổn định. Số lượng tín đồ đạo Tin Lành ở Tây Nguyên hiện nay là 547.903 người (xem Bảng 2), nhiều nhất so với các khu vực khác trong cả nước. Rõ ràng, đây là một cộng đồng không nhỏ có tác động đáng kể đối với sự phát triển của Tây Nguyên hiện nay và sắp tới.

Một đặc điểm nổi bật của đạo Tin Lành là có rất nhiều tổ chức, hệ phái³, vùng Tây Nguyên cũng vậy, hiện nay, có đến 39 tổ chức, hệ phái đang hoạt động, bao gồm các tổ chức, hệ phái đã được công nhận và chưa được công nhận. Trong đó, phần lớn các tổ chức, hệ phái hoạt động tuân thủ pháp luật. Chỉ có một số hệ phái chưa được công nhận có những hoạt động gây phức tạp tình hình. Cơ cấu tổ chức của các tổ chức Tin Lành đã được công nhận thường có hai cấp là trung ương (như Tổng liên hội, Tổng hội) và cơ sở (như chi hội, hội thánh).

Bảng 3. Các tổ chức, hệ phái đạo Tin Lành ở Tây Nguyên năm 2023

TT	Tên tổ chức, hệ phái	TT	Tên tổ chức, hệ phái
<i>Tổ chức, hệ phái đã được công nhận và cấp đăng ký</i>			
1	Hội thánh Tin Lành Việt Nam (miền Nam)	6	Tổng hội Báp-tít Việt Nam
2	Hội thánh Liên hữu Cơ đốc Việt Nam	7	Giáo hội Phúc Âm Ngũ tuần Việt Nam
3	Hội thánh Tin Lành Trưởng lão Việt Nam	8	Hội thánh Phúc Âm Toàn vẹn Việt Nam
4	Giáo hội Báp-tít Việt Nam	9	Hội thánh Mennonite Việt Nam

5	Hội Truyền giáo Cơ đốc Việt Nam	10	Hội thánh Tin Lành Liên hiệp truyền giáo Việt Nam
<i>Các tổ chức, hệ phái chưa được công nhận</i>			
11	Liên đoàn Truyền giáo Phúc âm Việt Nam	26	Hội thánh Phúc âm Đồi đồi (An Bình Hạnh phúc)
12	Báp tít Độc lập	27	Liên hữu Tin Lành Báp tít Việt Nam
13	Tin Lành Giám Lý	28	Hội thánh Đức Chúa Trời Việt Nam
14	Tin Lành Giám Lý Liên hiệp Việt Nam	29	Hội thánh Đức Chúa Trời (tư gia)
15	Tin Lành Thánh khiết	30	Sứ mạng Tin đồ
16	Báp tít Liên hiệp Việt Nam	31	Liên hiệp Báp tít Truyền giáo
17	Hội chúng Ngũ tuần	32	Hội thánh Chúa Giê su
18	Hội thánh Truyền giảng Phúc âm Việt Nam	33	Phúc âm Toàn diện
19	Tin Lành Tình yêu thương	34	Tin Lành Truyền giáo Việt Nam
20	Báp tít Liên hiệp Toàn cầu	35	Báp tít tư gia
21	Hội thánh Tin Lành Trưởng lão Liên hiệp Việt Nam	36	Tin Lành đất hứa
22	Hội thánh Lời sự sống Việt Nam	37	Hội thánh Ngũ tuần Rhema
23	Tin Lành Báp tít cộng đồng sắc tộc Việt Nam	38	Tin Lành Truyền giáo Tin yêu Việt Nam
24	Tin Lành Phúc âm Đấng Christ	39	Hội thánh Tin Lành Việt Nam Truyền giáo
25	Liên hiệp Truyền giáo Việt Nam		
Nguồn: Báo cáo tình hình công tác đối với đạo Tin Lành của các tỉnh Đắk Lắk, Đắk Nông, Gia Lai, Kon Tum và Lâm Đồng, năm 2023			

2.3. Đạo Tin Lành tiếp tục phát triển nhanh và có những hoạt động phức tạp

Trong thời gian gần đây, với quá trình hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng; chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước về tín ngưỡng, tôn giáo ngày càng đổi mới, tiến bộ; những biến động trong tình hình kinh tế, văn hóa-xã hội vùng Tây Nguyên, cũng như xu hướng đề cao quyền tự do tôn giáo, tín ngưỡng trên thế giới, dẫn đến đạo Tin Lành tiếp tục phát triển nhanh ở Tây Nguyên. Theo số liệu thống kê trên đây (Bảng 2), trong bốn năm 2019 - 2023, số lượng tín đồ Tin Lành tăng 28.435 người, chiếm 5,47% tổng số tín đồ ở Tây Nguyên. Trong đó, tỉnh Gia Lai tăng nhiều nhất với 12.247 người, chiếm 8,30% tổng số tín đồ của tỉnh, tương ứng, tỉnh Đắk Nông tăng 8.607 người, chiếm 13,10%, tỉnh Đắk Lắk tăng 5.630 người, chiếm 2,90%. Đồng thời, số lượng nhà thờ, nhà nguyện tăng là 19; số lượng chức sắc tăng lên 262; số lượng tổ chức tôn giáo trực thuộc (chi hội, hội thánh) là 26; và số tổ chức, hệ phái là 9⁴.

Sự phát triển đạo Tin Lành dẫn đến các hoạt động xã hội gia tăng và đặt ra yêu cầu quản lý đối với công tác tôn giáo. Ở tỉnh Kon Tum, năm 2023, Mục sư Quản nhiệm chi hội Tin Lành Đắk Ruồng đã tổ chức hai đoàn từ Mỹ và Hàn Quốc đến địa phương khám, chữa bệnh từ thiện, tặng quà và cấp phát thuốc miễn phí cho khoảng 3.000 người

dân nghèo tại xã Ya Xier huyện Sa Thầy; xã Măng Bút, xã Đăk Tăng huyện Kon Plông; thị trấn Đăk Glei huyện Đăk Glei, với tổng kinh phí trên ba tỉ đồng. Mục sư cũng đã tổ chức ba đoàn bao gồm các du học sinh của Hàn Quốc đến tham quan, du lịch, giao lưu với các tín đồ ở làng Vi Rơ Ngheo, xã Đăk Tăng huyện Kon Plông [Ủy ban Nhân dân tỉnh Kon Tum, 2023].

Các tổ chức, hệ phái đạo Tin Lành có những hoạt động gây phức tạp tình hình. Họ tự lập ra hội thánh, giáo hạt, giáo khu, mở rộng địa bàn hoạt động, tăng cường thâm nhập vào vùng DTTS phát triển tín đồ dẫn đến tình trạng lôi kéo, tranh giành tín đồ giữa các tổ chức, hệ phái. Một số chức sắc chưa tuân thủ pháp luật, như thực hiện coi nói cơ sở thờ tự trái pháp luật. Đáng chú ý, một số tín đồ vốn trước đây theo FULRO, công khai hoạt động chống đối chính quyền gây mất an ninh trật tự tại một số địa bàn. Tỉnh Gia Lai cho biết, hoạt động của một số điểm nhóm Tin Lành có ít tín đồ thiếu ổn định, thường xuyên thay đổi tổ chức, hệ phái.

Hiện nay, Tây Nguyên là trọng điểm đạo Tin Lành với số lượng tín đồ đông đảo, chiếm hơn 45% tín đồ Tin Lành cả nước. Trong đó, tuyệt đại bộ phận tín đồ là người DTTS chiếm 96,7%, bao gồm đến 20 tộc người, như: Gia Rai, Cơ Ho, Ba Na, Ê Đê, Mnông, Xê Đăng, Vân Kiều, Giẻ Triêng, Mông, Dao, Xtiêng, Sán Chỉ... thuộc nhiều tổ chức, hệ phái, trong đó phần lớn tín đồ thuộc HTTLVNMN chiếm 86% và các tổ chức đã được công nhận. Tình hình đạo Tin Lành ổn định, hoạt động tuân thủ pháp luật, đáp ứng nhu cầu tôn giáo của người dân. Đại bộ phận tín đồ được sinh hoạt tôn giáo tự do trong các chi hội hay điểm nhóm; nhiều nhà thờ, nhà nguyện được trùng tu, xây mới; nhiều mục sư, truyền đạo được thụ phong. Tuy nhiên, tình hình đạo Tin Lành vẫn có những diễn biến phức tạp do sự biến động của chính tôn giáo này và những yếu tố do lịch sử để lại.

3. Những vấn đề đặt ra

3.1. Vấn đề đất đai, nơi sinh hoạt tôn giáo của tín đồ đạo Tin Lành

Hiện tại, ở các tỉnh Tây Nguyên, có một bộ phận đáng kể đồng bào DTTS theo đạo Tin Lành nhưng chưa có nơi sinh hoạt tôn giáo tập trung, từ đó đặt ra nhu cầu xin đất và xây dựng cơ sở thờ tự. Năm 2023, có 91 tổ chức Tin Lành trực thuộc ở Tây Nguyên chưa có nhà thờ, nhà nguyện. Trong đó, tỉnh Lâm Đồng có 43 tổ chức [Ban Tôn giáo tỉnh Lâm Đồng, 2023], tỉnh Đắk Lắk có 31 [Sở Nội vụ tỉnh Đắk

Lắk, 2023], tỉnh Gia Lai có 25 [Sở Nội vụ tỉnh Gia Lai, 2023] và tỉnh Đắk Nông có mười tổ chức [Ban Tôn giáo tỉnh Đắk Nông, 2023]. Đồng thời, có hàng trăm điểm nhóm Tin Lành chưa có nhà thờ, nhà nguyện để sinh hoạt tôn giáo tập trung (xem Bảng 2). Từ đó, những phức tạp liên quan đến đất đai, xây dựng nhà thờ, nhà nguyện đã và đang diễn ra, như tình trạng tín đồ Tin Lành xây dựng nhà ở trên đất nông nghiệp, sau đó cho điểm nhóm mượn làm nơi sinh hoạt tôn giáo tập trung. Một số chức sắc đạo Tin Lành lợi dụng việc cho phép mượn nhà riêng làm nơi sinh hoạt điểm nhóm để huy động tín đồ đóng góp kinh phí coi sóc, xây mới, trang trí hình thức như một nhà nguyện đạo Tin Lành. Hiện nay, hoạt động vi phạm pháp luật về đất đai, xây dựng liên quan đến các điểm nhóm Tin Lành vẫn tiếp tục diễn ra.

3.2. Hoạt động lợi dụng đạo Tin Lành chống phá Đảng, Nhà nước và Nhân dân của các thế lực thù địch

Thực tế cho thấy, các thế lực thù địch ở trong và ngoài nước đã và đang lợi dụng vấn đề dân chủ, nhân quyền và tự do tôn giáo nhằm chống phá Việt Nam. Do những đặc thù về chính trị, kinh tế, văn hóa – xã hội, dân tộc, tôn giáo, khu vực Tây Nguyên đã và đang là địa bàn mà các thế lực tập trung hoạt động chống phá, như thông qua một số nhóm cực đoan liên quan đến đạo Tin Lành, gây chia rẽ đoàn kết dân tộc và những cuộc biểu tình, bạo loạn. Chúng xuyên tạc tình hình công tác tôn giáo; tổ chức các khóa đào tạo liên quan đến tự do tôn giáo, dân chủ, nhân quyền trực tiếp và online... qua đó tuyên truyền tư tưởng cực đoan; lôi kéo, kích động chức sắc, tín đồ tôn giáo nói chung, đạo Tin Lành nói riêng hoạt động gây mất an ninh trật tự địa bàn.

Hoạt động phục hồi Fulro và “Tin Lành Đêga” ở Tây Nguyên diễn biến phức tạp. Lực lượng Fulro ở nước ngoài đã và đang thực hiện âm mưu chính trị phản động, tuyên truyền tư tưởng ly khai, tự trị, thành lập “Nhà nước Đêga” ở Tây Nguyên, thông qua các hoạt động như gửi tặng tiền, hàng, Kinh Thánh, khuyến khích vượt biên trái phép. Ở trong nước, các đối tượng trước đây theo Fulro tiếp tục hoạt động ngầm chống phá. Cách thức của họ là lợi dụng tham gia một số tổ chức Tin Lành chưa được công nhận để tập hợp lực lượng, tuyên truyền tư tưởng ly khai; chia sẻ kinh nghiệm đối phó với chính quyền; tham gia các lớp học online về nhân quyền, “xã hội dân sự”; thu thập thông tin liên quan đến dân tộc, tôn giáo ở địa phương và cung cấp cho lực lượng thù địch, Fulro lưu vong ở nước ngoài để vu cáo Việt Nam vi phạm dân chủ, nhân quyền và tự do tôn giáo.

Những cuộc bạo loạn chính trị, tấn công khủng bố xảy ra ở các tỉnh Tây Nguyên năm 2001, 2004 và 2023 cho thấy âm mưu thâm độc của các thế lực thù địch nhằm gây bất ổn ở Tây Nguyên và chống phá Việt Nam, trong đó có việc lợi dụng đạo Tin Lành để lôi kéo, kích động người dân tham gia. Cuộc bạo loạn chính trị xảy ra ở tỉnh Gia Lai, Đắk Lắk và Kon Tum năm 2001 có gần 13.000 người tham gia ở 280 buôn làng, thuộc 107 xã, trong 21 huyện, thị, thành phố. Đa số họ đã từng là tín đồ HTTLVNMN [Nguyễn Văn Minh, 2017: 129-130]. Trong khi đó, cuộc bạo loạn chính trị ở tỉnh Gia Lai, Đắk Lắk và Đắk Nông năm 2004 đã lôi kéo được khoảng 12.000 người, ở 198 buôn làng, thuộc 53 xã, phường, thị trấn, trong 12 huyện, thị xã, thành phố tham gia [Nguyễn Văn Minh, 2017: 133]. Lực lượng chính tham gia là thanh niên và phụ nữ, chủ yếu là những người theo “Tin Lành Đêga”, tín đồ các hệ phái Tin Lành chưa được công nhận. Những người cầm đầu mang băng rôn, khẩu hiệu đòi “Nhà nước Đêga” tự trị, “Trả lại đất đai cho tổ tiên”, “Tự do tôn giáo, tín ngưỡng”, “đuổi hết bộ đội, công an về xuôi”. Gần đây, cuộc tấn công khủng bố trụ sở UBND xã Ea Ktur và Ea Tiêu, huyện Cư Kuin, Đắk Lắk, ngày 11/06/2023, làm bốn cán bộ công an xã, hai cán bộ xã hy sinh, ba người dân thiệt mạng và hai cán bộ công an xã bị trọng thương, cho thấy âm mưu thâm độc và hành động dã man của những kẻ khủng bố, những lực lượng phản động ở trong và ngoài nước [Nhật Nam, 2023].

Hoạt động lợi dụng đạo Tin Lành của các lực lượng thù địch cũng thể hiện rõ thông qua hoạt động của các hệ phái có tính cực đoan, “tà giáo” khác, như: “Giáo hội Tin Lành Đấng Christ Việt Nam”, “Hội thánh Tin Lành Đấng Christ Tây Nguyên”, “Tin Lành Việt Nam Đắk Lắk”, “Hội thánh Đức Chúa Trời toàn năng”... Các hệ phái này đã hiện diện ở Tây Nguyên trong thời gian gần đây và đều có liên quan đến yếu tố nước ngoài, đặc biệt là những phần tử Fulro lưu vong phản động với âm mưu và hoạt động chống phá Việt Nam. Các hệ phái này hoạt động công khai và cả không công khai tuyên truyền tư tưởng mê tín, cực đoan, dân tộc hẹp hòi, ly khai, gây xáo trộn đời sống nhân dân, gây bức xúc trong cộng đồng, phá vỡ hạnh phúc của nhiều gia đình, chia rẽ dân tộc, tôn giáo, hướng một bộ phận tín đồ Tin Lành đến những hành động chống đối chính quyền, vượt biên trái phép, hơn nữa là tiếp tay cho những thế lực thù địch ở nước ngoài hoạt động chống phá Việt Nam, góp phần làm xảy ra những cuộc bạo loạn ở khu vực Tây Nguyên [xem Xuân Mai, 2024].

4. Một số khuyến nghị

4.1. Nâng cao nhận thức của cán bộ, đảng viên và nhân dân về đạo Tin Lành và hoạt động lợi dụng đạo Tin Lành của những lực lượng xấu, để ứng xử phù hợp với tình hình đạo Tin Lành

Sự phát triển của đạo Tin Lành ở Tây Nguyên với số lượng đông đảo đồng bào DTTS theo đạo hiện nay yêu cầu phải có nhận thức đúng đắn về tôn giáo này để ứng xử phù hợp. Cần thấy rằng, đạo Tin Lành là tôn giáo lớn trên thế giới có đông đảo tín đồ⁵, hiện diện ở hầu khắp các quốc gia, vùng lãnh thổ, bao gồm những nước phát triển và cả các nước đang phát triển như ở châu Phi. Đây được xem là tôn giáo cải cách có đóng góp tích cực cho sự phát triển kinh tế, văn hóa – xã hội của các nước. Đạo Tin Lành chính thức được du nhập vào Việt Nam năm 1911, đến nay có vị trí quan trọng trong đời sống tôn giáo quốc gia với hơn 1,2 triệu tín đồ [Ban Tôn giáo Chính phủ, 2022: 24]. Sau khi du nhập vào Việt Nam, đạo Tin Lành sớm được truyền lên vùng DTTS Tây Nguyên và từng bước được người dân tin theo, từ đó hình thành nên cộng đồng Tin Lành lớn nhất trong các khu vực của cả nước với số lượng 547.903 tín đồ như hiện nay (xem Bảng 2). Đạo Tin Lành đáp ứng nhu cầu tinh thần, tôn giáo của một bộ phận đồng bào DTTS cũng như ảnh hưởng tích cực trong đời sống kinh tế, văn hóa - xã hội của đồng bào. Tuy nhiên, đạo Tin Lành cũng luôn bị các thế lực thù địch ở trong và ngoài nước lợi dụng để gây mất an ninh trật tự, phá hoại khối đại đoàn kết dân tộc, thâm độc hơn là thực hiện âm mưu chia tách Tây Nguyên khỏi Việt Nam. Những nhận thức như thế này cần được quán triệt trong cán bộ, đảng viên và nhân dân ở Tây Nguyên.

Trên cơ sở đó, cần chủ động, kiên quyết đấu tranh với những hoạt động lợi dụng đạo Tin Lành nhằm chống phá khu vực Tây Nguyên. Trong thời gian qua, hoạt động lợi dụng đạo Tin Lành của những thế lực thù địch, phản động ở trong và ngoài nước gây bất ổn, biểu tình, bạo loạn ở Tây Nguyên đã diễn ra nhiều lần. Trong bối cảnh mới, khi Việt Nam hội nhập ngày càng sâu rộng với thế giới, các tổ chức, cá nhân nước ngoài đến Việt Nam ngày càng nhiều, cùng với những thuận lợi trong thông tin, truyền thông, liên lạc, chắc chắn những hoạt động lợi dụng đạo Tin Lành sẽ được tăng cường với nhiều hình thức tinh vi hơn. Vì vậy, nhiệm vụ đấu tranh, xử lý những hoạt động này cần được tiến hành thường xuyên, kiên quyết và không để bất ngờ trong mọi tình huống, mặc dù, đây là nhiệm vụ rất khó khăn. Theo đó, các ngành chức năng cần tăng cường phối hợp nắm chắc

tình hình địa bàn, theo dõi, kiểm tra, chủ động nhận diện và đấu tranh có hiệu quả với những âm mưu, thủ đoạn lợi dụng tôn giáo nhằm chống phá đất nước của các thế lực thù địch, phản động ở trong và ngoài nước, nhất là lực lượng Fulro lưu vong. Trước mắt, tập trung đấu tranh, ngăn chặn không để phục hồi tổ chức “Tin Lành Đêga” và các tổ chức có tính cực đoan, thù địch núp bóng tôn giáo. Trong quá trình thực hiện cần kiên quyết xử lý các vụ việc theo quy định pháp luật, từ đó tạo ra sự ủng hộ của dư luận trong nước và quốc tế, đồng thời hạn chế những sai sót để tạo cơ sở cho những hoạt động vu khống hay can thiệp.

4.2. Nâng cao hiệu quả công tác đối với đạo Tin Lành

Chú trọng công tác vận động quần chúng, chức sắc, tín đồ đạo Tin Lành trong việc giải quyết những vấn đề đặt ra từ hoạt động của đạo Tin Lành

Sự phát triển của đạo Tin Lành có ảnh hưởng tích cực đến đời sống một bộ phận đồng bào DTTS ở Tây Nguyên, nhưng cũng tạo ra những vấn đề phức tạp, như vấn đề đất đai để xây dựng cơ sở thờ tự, yêu cầu cấp đăng ký, công nhận tổ chức của các hệ phái đạo Tin Lành, hay hoạt động của những nhóm phái có tính chất cực đoan, cần được quan tâm giải quyết. Trong đó, nhiệm vụ vận động quần chúng phải được thực hiện nghiêm túc. Chủ trương của Đảng khẳng định, nội dung cốt lõi của công tác tôn giáo là công tác vận động quần chúng [Đảng Cộng sản Việt Nam, 2003: 49]. Trong thời gian qua, các tỉnh Tây Nguyên đã đạt được nhiều thành tựu trong công tác vận động quần chúng, chức sắc, tín đồ đạo Tin Lành, tuy nhiên, công tác này còn hạn chế nhất định. Sự bị động của các địa phương trong các vụ việc bạo loạn, tấn công khủng bố trên đây là minh chứng cho những hạn chế đó, biểu hiện trong việc nắm tình hình địa bàn. Tỉnh Lâm Đồng cho biết, việc tranh thủ chức sắc, cốt cán đạo Tin Lành ở một số nơi còn hạn chế, hiệu quả chưa đạt yêu cầu [Ban Tôn giáo tỉnh Lâm Đồng, 2023]. Vì vậy, công tác vận động quần chúng cần tiếp tục được tăng cường trong thời gian tới với những hoạt động cụ thể.

Đẩy mạnh tuyên truyền, vận động chức sắc, tín đồ đạo Tin Lành tích cực thực hiện chủ trương, chính sách, pháp luật của Đảng, Nhà nước, tiêu biểu như chính sách đại đoàn kết dân tộc, tôn giáo, tích cực tham gia các phong trào thi đua yêu nước; đồng thời tuyên truyền trong đồng bào về âm mưu của các thế lực thù địch lợi dụng đạo Tin Lành chống phá cách mạng, từ đó chính họ nâng cao ý thức cảnh giác, không tin theo những luận điệu sai trái.

Chú trọng công tác tranh thủ chức sắc, chức việc, người có uy tín trong vùng đồng bào DTTS. Định kỳ gặp gỡ, phát huy vai trò của già làng, trưởng buôn/bản, người đứng đầu, người có uy tín trong các tổ chức Tin Lành, qua đó biểu dương, kịp thời nắm bắt tâm tư, nguyện vọng cũng như xác định trách nhiệm của họ trong việc giáo dục tín đồ lòng yêu nước, thực hiện quyền, nghĩa vụ công dân, nâng cao ý thức chấp hành pháp luật và giữ gìn an ninh trật tự tại địa phương. Khuyến khích họ tích cực tham gia vận động, tuyên truyền tín đồ, đấu tranh ngăn chặn hoạt động của Fulro và “Tin Lành Đêga”. Trên cơ sở đó, kịp thời giải quyết những nhu cầu chính đáng của các tổ chức, hệ phái Tin Lành. Đặc biệt, luôn chủ động nắm chắc tình hình địa bàn, đối tượng cực đoan lợi dụng đạo Tin Lành nhằm lôi kéo, kích động người dân tham gia hoạt động trái pháp luật; quan tâm xây dựng phong trào bảo vệ an ninh Tổ quốc ở vùng đồng bào theo tôn giáo.

Thực hiện hiệu quả hơn các mặt công tác đối với đạo Tin Lành

Hoạt động của đạo Tin Lành ở Tây Nguyên hiện nay đang đặt ra nhiều nhiệm vụ cần được thực hiện trên cơ sở pháp luật, như cấp đất cho các tổ chức Tin Lành để xây dựng cơ sở thờ tự, cấp đăng ký sinh hoạt tôn giáo tập trung; quản lý hoạt động truyền đạo, hoạt động xã hội của các tổ chức Tin Lành trong vùng DTTS; hoạt động của các nhóm phái chưa được công nhận... Vì vậy, việc thực hiện hiệu quả hơn các mặt công tác tôn giáo nói chung và đạo Tin Lành nói riêng rất cấp thiết để đáp ứng với tình hình hoạt động của đạo Tin Lành. Ngày 10/12/2020, Bộ Nội vụ đã ban hành Kế hoạch số 659/KH-BNV về công tác đối với đạo Tin Lành giai đoạn 2021-2030, thể hiện tinh thần tiếp tục đổi mới chính sách của Nhà nước đối với đạo Tin Lành, trong đó nêu ra những nhiệm vụ công tác cụ thể. Qua thực hiện Kế hoạch đã góp phần nâng cao hiệu quả công tác đối với đạo Tin Lành ở các địa phương trong cả nước. Vì vậy, Kế hoạch cần tiếp tục được phổ biến, quán triệt, hơn nữa là triển khai một cách chủ động, tích cực hơn ở Tây Nguyên. Theo đó, công tác đối với đạo Tin Lành tập trung vào hướng dẫn, giúp đỡ, tạo điều kiện thuận lợi cho các tổ chức, cá nhân đạo Tin Lành được sinh hoạt, hoạt động tôn giáo theo quy định của pháp luật và hiến chương của các tổ chức Tin Lành; đấu tranh với các hoạt động lợi dụng đạo Tin Lành. Tích cực đáp ứng nhu cầu chính đáng của các tổ chức, hệ phái đạo Tin Lành, như: việc xây dựng nhà thờ, nhà nguyện, mở lớp bồi dưỡng kinh Thánh, phong phẩm, bổ nhiệm, đào tạo chức sắc... Giải quyết dứt điểm những vụ việc phức tạp, tranh chấp khiếu kiện về nhà, đất, cơ sở thờ tự liên quan đến đạo

Tin Lành theo quy định của pháp luật. Rà soát, phân loại các điểm nhóm Tin Lành chưa được cấp đăng ký sinh hoạt tôn giáo tập trung để hướng dẫn hoạt động. Đồng thời, củng cố, kiện toàn đội ngũ cán bộ làm công tác tôn giáo.

4.3. Thực hiện hiệu quả các chương trình, dự án để nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của đồng bào DTTS theo đạo Tin Lành

Thực tế cho thấy, phần lớn tín đồ đạo Tin Lành ở Tây Nguyên là người DTTS, đời sống kinh tế còn nhiều khó khăn, trình độ học vấn thấp, hiểu biết chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước về tôn giáo còn hạn chế, nên dễ bị lôi kéo và kích động theo những hoạt động trái pháp luật. Vì vậy, vấn đề quan trọng hàng đầu là tiếp tục triển khai đồng bộ các chương trình phát triển kinh tế - xã hội để xóa đói, giảm nghèo, nâng cao đời sống tinh thần, vật chất của đồng bào theo đạo Tin Lành. Trước mắt, cần thực hiện hiệu quả Chương trình mục tiêu quốc gia phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào DTTS và miền núi giai đoạn 2021-2030, giai đoạn I (2021-2025). Đồng thời, phát huy những giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của đồng bào các DTTS. Đây là những nhiệm vụ cơ bản, chiến lược góp phần ổn định và phát triển bền vững vùng Tây Nguyên, tăng cường niềm tin của tín đồ đạo Tin Lành vào chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước, từ đó có tác dụng hạn chế, vô hiệu hóa những âm mưu, hoạt động lợi dụng đạo Tin Lành của các thế lực thù địch.

Kết luận

Sau khi du nhập vào Việt Nam, đạo Tin Lành đã sớm được truyền bá lên vùng DTTS Tây Nguyên. Trong thời kỳ Mỹ - Ngụy, đạo Tin Lành phát triển mạnh ở khu vực do môi trường xã hội thuận lợi. Nhưng sự phát triển của đạo Tin Lành ở khu vực thực sự mạnh mẽ, đột biến chính trong thời kỳ đất nước hòa bình, đổi mới. Đến nay, các tổ chức, hệ phái đạo Tin Lành ở Tây Nguyên hoạt động ổn định, chấp hành tốt chủ trương, chính sách, pháp luật của Đảng, Nhà nước, tham gia tích cực các phong trào thi đua yêu nước ở các địa phương. Tuy nhiên, hoạt động của đạo Tin Lành đang đặt ra những vấn đề cần quan tâm giải quyết, như yêu cầu về đất đai, nơi sinh hoạt tôn giáo của người dân, yêu cầu về địa vị pháp lý của các tổ chức Tin Lành, những vụ việc phức tạp hay hoạt động lợi dụng đạo Tin Lành của thế lực thù địch.

Theo đó, cần có những giải pháp để ổn định tình hình và phát huy đóng góp của đạo Tin Lành, như tiếp tục nâng cao nhận thức của cán

bộ, đảng viên và nhân dân về chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước đối với đạo Tin Lành; tích cực thực hiện các mặt công tác đối với đạo Tin Lành và phòng ngừa, ngăn chặn hiệu quả hoạt động lợi dụng đạo Tin Lành để chống phá đất nước./.

CHÚ THÍCH:

- 1 Fulro (*Front Unifié pour la Libération des Races Opprimées*): Mặt trận Thống nhất Đấu tranh của các Tộc người bị Áp bức, là một tổ chức liên minh chính trị - quân sự của các tộc người Cao Nguyên miền Trung, Chăm, Khmer tồn tại từ 1964 đến 1992, *đòi ly khai vùng Tây Nguyên thành một nước độc lập*. Sau năm 1975, lực lượng Fulro hoạt động chống phá gây tổn thất cho cách mạng ở các tỉnh Tây Nguyên. Fulro đã bị tiêu diệt, nhưng một số phần tử của nó đã chạy ra nước ngoài định cư và tiếp tục âm mưu chống phá, trong đó có Ksor Kok (1945-2019), là người dân tộc Gia Rai, sinh ra ở tỉnh Gia Lai. Sau khi ra nước ngoài tị nạn, cuối cùng đã định cư tại Mỹ. Ksor Kok và những người Việt lưu vong ở nước ngoài âm mưu thành lập cái gọi là “Nhà nước Đêga độc lập” ở Tây Nguyên vào năm 2000, ly khai, tách khỏi Việt Nam, trong đó lấy “Tin Lành Đêga” làm tôn giáo chủ đạo. Ksor Kok là người giữ vai trò chủ yếu chỉ đạo thực hiện hai cuộc bạo động chính trị ở Tây Nguyên năm 2001 và 2004.
- 2 Theo Hiệp định Geneve, trong thời gian 300 ngày, Việt Nam tạm thời phân chia làm hai khu vực tập kết với sông Gianh làm giới tuyến. Theo đó, đạo Tin Lành cũng bị phân chia thành hai bộ phận ở miền Bắc và miền Nam, từ đó hình thành nên *Hội thánh Tin Lành Việt Nam (miền Bắc)* và *Hội thánh Tin Lành Việt Nam (miền Nam)*, và tồn tại đến nay.
- 3 Theo Ban Tôn giáo Chính phủ, đến tháng 07/2024, có khoảng 100 tổ chức, hệ phái, nhóm phái đạo Tin Lành ở Việt Nam, trong đó có 11 tổ chức, hệ phái đã được công nhận và cấp đăng ký hoạt động.
- 4 Báo cáo công tác đối với đạo Tin Lành của tỉnh Đắk Lắk, Đắk Nông, Gia Lai, Kon Tum và Lâm Đồng, năm 2023.
- 5 Hiện nay, trên thế giới có khoảng 900 triệu tín đồ đạo Tin Lành thuộc hàng chục nghìn tổ chức, hệ phái hay nhóm phái. Bắc Mỹ là khu vực có nhiều nhất tín đồ đạo Tin Lành.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban Tôn giáo Chính phủ (2019), *Bảng tổng hợp tình hình đạo Tin Lành năm 2019*, Hà Nội, tháng 8/2019.
2. Ban Tôn giáo Chính phủ (2022), *Tôn giáo và chính sách tôn giáo ở Việt Nam*, Nxb. Tôn giáo, Hà Nội.

3. Ban Tôn giáo tỉnh Đắk Nông (2023), *Báo cáo kết quả triển khai thực hiện Kế hoạch công tác đối với đạo Tin Lành năm 2023 trên địa bàn tỉnh Đắk Nông*, Đắk Nông, ngày 13/12/2023.
4. Ban Tôn giáo tỉnh Lâm Đồng (2023), *Báo cáo kết quả triển khai thực hiện Kế hoạch công tác đối với đạo Tin Lành năm 2023 trên địa bàn tỉnh Lâm Đồng*, Lâm Đồng, ngày 10/11/2023.
5. Đảng Cộng sản Việt Nam (2003), *Văn kiện Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương khóa IX*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
6. Nguyễn Khắc Đức (2021), “Những nhận định chưa khách quan về tự do tôn giáo ở Việt Nam”, *Công tác Tôn giáo*, số 9, tr. 20-25.
7. Vũ Thị Thu Hà (cb, 2018), *Giá trị và chức năng của Tin Lành trong vùng dân tộc thiểu số ở Việt Nam hiện nay*, Nxb. Khoa học xã hội, Hà Nội.
8. Khắc Lịch (2022), *Sự thật về “Hội thánh Tin lành đảng Christ Tây Nguyên”*, <https://cand.com.vn/Lan-theo-dau-vet-toi-pham/su-that-ve-hoi-thanh-tin-lanh-dang-christ-tay-nguyen-i679480/>, ngày đăng tải 31/12/2022, ngày truy cập 21/06/2024.
9. Thanh Liêm/VOV.VN, “Tin lành Đê ga” hay “Tin lành đảng Christ” đều không được công nhận tại Việt Nam, <https://vov.vn/chinh-tri/tin-lanh-de-ga-hay-tin-lanh-dang-christ-deu-khong-duoc-cong-nhan-tai-viet-nam-892926.vov>, ngày đăng tải 24/09/2021, ngày truy cập 21/06/2024.
10. Đoàn Triệu Long (2013), *Đạo Tin Lành ở miền Trung Tây Nguyên*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
11. Xuân Mai, *Bài cuối: Sự thật về cái gọi là Hội thánh đức chúa trời toàn năng*, <https://cand.com.vn/Ban-tin-113/bai-cuoi-su-that-ve-cai-goi-la-hoi-thanh-duc-chua-troi-toan-nang-i728142/>, ngày đăng tải 13/04/2024, ngày truy cập 20/09/2024.
12. Nguyễn Văn Minh (2017), *Những hiện tượng tôn giáo mới ở một số dân tộc thiểu số tại chỗ vùng Tây Nguyên hiện nay*, Nxb. Công an Nhân dân, Hà Nội.
13. Nhật Nam, *Bộ Công an: Vụ tấn công tại Đắk Lắk là khủng bố*, <https://baochinhphu.vn/bo-cong-an-vu-tan-cong-tai-dak-lak-la-khung-bo-102230622174210063.htm>, ngày đăng tải 22/06/2023, ngày truy cập 25/09/2024.
14. Lê Hoàng Phú (2010), *Lịch sử Hội thánh Tin Lành Việt Nam (1911-1965)*, Nxb. Tôn giáo, Hà Nội.
15. Đoàn Đức Phương (2018), *Đời sống tôn giáo của người Mông Tin Lành ở Đắk Lắk từ năm 1986 đến nay*, Luận án tiến sĩ Tôn giáo học, Học viện Khoa học xã hội, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam, Hà Nội.
16. Sở Nội vụ tỉnh Đắk Lắk (2023), *Báo cáo công tác đối với đạo Tin Lành trên địa bàn tỉnh Đắk Lắk năm 2023*, Đắk Lắk, ngày 22/08.

- 17.Sở Nội vụ tỉnh Gia Lai (2023), *Báo cáo Kết quả triển khai thực hiện kế hoạch công tác đối với đạo Tin Lành năm 2023*, Gia Lai, ngày 08/11.
- 18.Bùi Văn Tài, *Cảnh giác với các hoạt động tà giáo “Hội thánh Đức chúa trời toàn năng”*, <https://www.baodaklak.vn/phap-luat/202306/canh-giac-voi-cac-hoat-dong-ta-giao-hoi-thanh-duc-chua-troi-toan-nang-bde1ade/>, ngày đăng tải 07/06/2023, ngày truy cập 21/06/2024.
- 19.Trần Trọng Tú (2018), *Ảnh hưởng của đạo Tin Lành trong vùng đồng bào dân tộc thiểu số ở Tây Nguyên*, Thành phố Hồ Chí Minh.
- 20.Ủy ban Nhân dân tỉnh Kon Tum (2023), *Báo cáo kết quả triển khai thực hiện Kế hoạch công tác đối với đạo Tin Lành năm 2023 trên địa bàn tỉnh Kon Tum*, Kon Tum, ngày 18/12.
- 21.Nguyễn Thanh Xuân (2019), *Đạo Tin Lành trên thế giới và ở Việt Nam*, Nxb. Tôn giáo, Hà Nội.

Abstract

PROTESTANTISM IN THE CENTRAL HIGHLANDS OF VIETNAM IN RECENT TIMES

Nguyen Khac Duc

Institute of Belief and Religion, Ho Chi Minh National Academy of Politics

Protestantism was introduced to the Central Highlands in the late 1920s. After certain difficulties, Protestantism has gained an important position in the religious picture in the region. The Central Highlands now have the largest number of Protestants among all areas of the country, of which the vast majority are ethnic minorities, belonging to many organizations and sects. Protestantism meets the spiritual needs of a significant number of ethnic minorities. Still, its development also poses problems in the Central Highlands provinces, such as land, places of worship, legal status, social security and order, and taking advantage of religion by hostile forces. Therefore, there is a need for both fundamental and long-term solutions for Protestant practice normally in this region.

Keywords: Protestantism, ethnic minorities, Central Highlands, Vietnam